

DECIZIE

11 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul	Valeriu Doagă
Judecătorii	Iuliana Oprea, Sveatoslav Moldovan, Maria Ghervas, Ion Corolevschi

examinând recursurile declarate de către Olga Dedin, Ministerul Finanțelor și Consiliul raional Călărași,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Olgăi Dedin împotriva Consiliului raional Călărași, Comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice, intervenientul accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la compensarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice,

și cererea reconvențională depusă de către Consiliul raional Călărași împotriva Olgăi Dedin, intervenienții accesorii Ministerul Finanțelor, notarii publici Valentina Boldurescu și Dragomir Angela cu privire la declararea nulității absolute a certificatelor de moștenitor,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Olga Dedin, Consiliul raional Călărași și Ministerul Finanțelor și menținută hotărîrea Judecătoriei Călărași din 16 decembrie 2014, prin care acțiunea inițială a fost respinsă, iar acțiunea reconvențională a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 03 septembrie 2013, Olga Dedin a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Călărași, Comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice cu privire la compensarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice.

În motivarea acțiunii reclamanta Olga Dedin a indicat că în baza hotărîrii Consiliului de miniștri al RSSM din 28 iunie 1949 bunei și tatăl dînzei - Șpac Dumitru, Șpac Anna și Șpac Eugen au fost deportați în regiunea Kurgan unde s-au aflat pînă la 12 ianuarie 1956. Avînd în vedere că la momentul deportării aceștia dispuneau de o avere însemnată, la data de 13 iunie 2013 s-a adresat către Comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice cu cerere privind recuperarea averii bunurilor confiscate nelegitim însă cererea a fost respinsă în cadrul ședinței Comisiei din 15 iulie 2013.

Pe parcursul examinării cauzei reclamanta Olga Dedin a depus cerere de concretizare a acțiunii (vol. I, f.d.55-59).

În motivarea cererii de concretizare a acțiunii a indicat că în urma deportării lui Șpac Dumitru, Șpac Anna și Șpac Eugen toată averea acestora a fost confiscată, inclusiv terenurile, casele de locuit, animalele și multe alte obiecte, fapt ce poate fi confirmat prin declarațiile martorilor Apostol Elena, Cibotari Pavel, Pîrțac Ilarion.

Menționează că la baza formării colhozului din s. Peticeni, r. Călărași a stat anume averea familiei Șpac, în special casele lor au fost transformate în punct medical, maternitate, creșă, grădiniță, cantină, contabilitatea și beciul colhozului.

După decesul bunelor Șpac Dumitru și Șpac Ana averea acestora a fost moștenită de către tatăl dînzei Șpac Eugen, fapt confirmat prin certificatul de moștenitor legal din 16 decembrie 1993. După decesul tatălui Șpac Eugen averea acestuia a revenit soției Șpac Anna, fapt confirmat prin certificatul de moștenitor legal din 23 martie 2010, iar averea ultimei a revenit fiicei, care este de fapt reclamanta Olga Dedin, fapt confirmat prin certificatul de moștenitor testamentar din 16 mai 2013.

La 24 iulie 2013 Comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice a respins cererea Olgăi Dedin privind recuperarea averii confiscate lui Șpac Dumitru și Șpac Anna.

Consideră reclamanta Olga Dedin că refuzul de a restitui suma bănească ca valoare a bunurilor confiscate este neîntemeiat și prin urmare solicită recuperarea valorii bunurilor confiscate familiei Șpac în anul 1949 în valoare de 5 000 000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Călărași din 14 octombrie 2013 în proces a fost atras în calitate de intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor.

La 07 iulie 2014, Consiliul raional Călărași a depus o cerere reconvențională împotriva Olgăi Dedin, intervenientul accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la declararea nulității absolute a certificatelor de moștenitor (vol. II, f.d. 62-65).

În motivarea acțiunii reconvenționale, Consiliul raional Călărași a indicat că certificatele de moștenitor legal din 16 decembrie 1993, potrivit căruia moștenitor al averii lui Șpac Dumitru, decedat la 20 noiembrie 1970, este Șpac Evghenii, certificatul de moștenitor legal din 23 martie 2010, potrivit căruia moștenitor al averii lui Șpac Evghenii, decedat la 25 martie 1999, este Șpac Anna, și certificatul de moștenitor testamentar din 06 mai 2013, potrivit căruia moștenitor al bunurilor indicate în testamentul Annei Șpac, decedată la 13 iunie 2010, este Dedin Olga sunt ilegale, deoarece au fost eliberate cu mult peste termenul stabilit de lege de acceptare a succesiunii în lipsa unei hotărâri judecătorești referitoare la acceptarea unei succesiuni și a locului de deschidere a acesteia, astfel încât, în opinia reclamantei, acestea sunt lovite de nulitate absolută în temeiul art. 220 alin. (1) Codul civil.

Prin urmare, solicită Consiliul raional Călărași declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993, emis de notarul Antoni F.V., a certificatului de moștenitor legal din 23 martie 2010, emis de notarul Boldurescu Valentina, și a certificatului de moștenitor testamentar din 06 mai 2013, emis de notarul Boldurescu Valentina.

Prin încheierea Judecătoriei Călărași din 07 iulie 2014 în proces au fost atrași în calitate de intervenienți accesorii - notarii Boldurescu Valentina și Dragomir Angela (ca fiind deținătoarea arhivei notarului Antoni Tudor).

Prin hotărârea Judecătorei Călărași din 16 decembrie 2014 acțiunea inițială a Olgăi Dedin a fost respinsă, iar acțiunea reconvențională depusă de Consiliul raional Călărași a fost admisă parțial, fiind dispusă anularea parțială a certificatului de moștenitor testamentar din 16 mai 2013, emis de notarul Boldurescu Valentina în partea ce vizează dreptul Olgăi Dedin de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, nr. 1225-XII din 08.12.1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații, în rest pretențiile fiind respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2015 au fost respinse apelurile declarate de către Olga Dedin, Consiliul raional Călărași și Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 26 iunie 2015, Olga Dedin a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe cu restituirea pricinii spre rejudecare în prima instanță sau casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii sale și respingere a acțiunii reconvenționale.

Recurenta Olga Dedin, în motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu hotărîrea primei instanțe și nici cu decizia instanței de apel, le consideră ilegale și neîntemeiate din următoarele motive.

În primul rînd instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că în anul 1949, ne avînd nici o lege la dispoziția organelor de drept, adică fără de lege sa găsit temei de a confisca și naționaliza avere și bunurile părinților și bunurilor ei, iar acum cu un pachet de legi și alte normative primite de Parlament, adică în mod legal, nu sa găsit temei de a recupera atît bunurile confiscate și naționalizate, cît și costul lor în caz, dacă lipsesc aceste bunuri mobile și imobile, se primește o bătaie de joc de soarta oamenilor deportați care apoi în baza legii au fost reabilitați.

În al doilea rînd atît prima instanță cît și instanța de apel eronat au interpretat normele de drept material și neîntemeiat au respins acțiunea ei cu toate că în cazul dat există un pachet de legi care prevede recuperarea bunurilor sau costul bunurilor care au fost confiscate și naționalizate de stat în anul 1949.

În al treilea rînd: instanțele de judecată nu sau pronunțat asupra tuturor documentelor prezentate la dosar și care cu certitudine dovedesc faptul că aceste bunuri au fost pînă la deportare în posesia părinților și a bunelor, i-ar după reabilitarea lor statul este obligat în baza legii să recupereze valorile reale a bunurilor confiscate și naționalizate.

În al patrulea rînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor argumentelor indicate în cererea de apel motiv din care a și emis o decizie neîntemeiată.

La 22 august 2015, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea hotărîrilor instanțelor de judecată în partea respingerii acțiunii reconvenționale și emiterea în această parte o nouă hotărîre de admitere integrală a acțiunii reconvenționale.

Recurentul Ministerul Finanțelor în motivarea recursului a indicat că hotărîrile instanțelor de judecată sunt parțial neîntemeiate.

Cu referire la anularea certificatului de moștenitor legal din 23 martie 2010 emis de către notarul public Valentina Boldurescu.

Din materialele dosarului reiese că, notarul contrar art. 581 Codul civil redacția anului 1964, a eliberat certificatul de moștenitor legal după expirarea termenului de 6 luni de la data deschiderii succesiunii, care a fost la data de 25 martie 1999 (data decesului lui Șpac Eugen). Astfel, la etapa examinării posibilității de eliberare a certificatului de moștenitor legal urma a se ține cont de faptul că, prin prisma prevederilor art. 582 din Codul civil din 1964, doar instanța de judecată poate prelungi termenul de acceptarea succesiunii, dacă consideră că acesta a fost omis din motive întemeiate.

Mai mult ca atât, conform art. 58 lit. b) din Legea nr. 1453 din 08.11.2002 „Cu privire la notariat”, notarul refuză să deschidă procedura succesorală dacă declarația de acceptare a succesiunii a fost depusă după expirarea termenului stabilit de legislație.

Totodată, la etapa examinării posibilității de eliberare a certificatului de moștenitor legal urma a se reține că în conformitate cu art. 566 din Codul civil din 1964, în calitate de moștenitor legal de clasa I figura nu doar soția defunctului, ci și fiica acestuia Dedin Olga. Prin urmare, luând în considerare că din materialele dosarului, inclusiv din certificatul de moștenitor legal din 23 martie 2010, nu rezultă faptul că Dedin Olga a depus o declarație la notar de renunțare la succesiune, considerăm că acest act succesoral a fost eliberat contrar art. 566 din Codul civil din 1964.

Mai menționează că în referința notarului Valentina Boldurescu nr. 238 din 06 octombrie 2014 nu sunt prezentate careva argumente și probe ce ar combate circumstanțele invocate de Ministerul Finanțelor și Consiliul Raional Călărași.

Cu referire la tardivitatea acțiunii și anularea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni F.V.

În primul rînd, Șpac Eugen cunoștea de faptul reabilitării la data emiterii certificatului de moștenitor legal, deoarece în acesta se indică expres că obiectul moștenirii îl constituie doar costul averii confiscate în vremea deportării decedatului (Șpac Dumitru) și apoi care a fost reabilitat (a se vedea certificatul de moștenitor legal din 16.12.1993).

De fapt eliberarea certificatului de moștenitor legal pe costul averii confiscate a survenit ca efect al comunicării către Șpac Eugen a Hotărîrii Comitetului executiv Călărași nr. 10/04 din 22 septembrie 1993 privind alocarea în beneficiul lui Șpac Dumitru a sumei de 200 000 ruble pentru averea confiscată.

Mai mult ca atât, faptul că Șpac Eugen cunoștea de actul de reabilitare servește și cererea din 17 august 1993 înaintată de acesta către Comisia de reabilitare a victimelor represiunilor politice în care indică „Rog să mi se plătească recompensa bănească averea părinților mei, care au fost ridicați 1949 și ulterior reabilitați, conform legii în vigoare”.

La 22 septembrie 1993, Comitetul executiv Călărași a și dispus compensarea averii confiscate.

În aceste condiții, se constată cu certitudine că Șpac Eugen, fiul lui Șpac Dumitru, a cunoscut nu doar faptul reabilitării, dar și despre existența Hotărîrii Comitetului executiv nr. 10/4 din 22 septembrie 1993 de compensare a valorii bunurilor confiscate.

Potrivit certificatului de deces seria DC-IV 0726074, Șpac Eugen a decedat la 25 martie 1999.

Mai menționează că suma adjudecată nu a fost contestată de Șpac Eugen pînă la această dată.

Potrivit pct. 8, pagina 3 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 128 din 11 martie 1993 „Despre măsurile pentru realizarea Legii Republicii Moldova privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, săvîrșite de regimul comunist totalitar de ocupație (7 noiembrie 1917 - 23 iunie 1990)”, cetățenii reabilitați sau moștenitorii lor sînt în drept să prezinte în decurs de trei ani după intrarea în vigoare a Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, săvîrșite de regimul comunist totalitar de ocupație (7 noiembrie 1917 - 23 iunie 1990), iar în cazul reabilitării cetățeanului după acest termen - în timp de trei ani după înștiințarea despre acest lucru, o cerere cu privire la restituirea averii confiscate sau pierdute în urma represiunilor către comitetul executiv raional sau primăria orașului, la locul de domiciliere a posesorului averii la momentul represiunii.

Deci în corespundere cu dispozițiile legale, Șpac Eugen ca moștenitor a persoanei deportate Șpac Dumitru, avea posibilitatea de a contesta atît cuantumul stabilit de Comitetul executiv Călărași, cît și pretinsa neexecutare a obligației (în măsura în care banii nu au fost transferați) cel tîrziu pînă la data de 16 decembrie 1996 (calcularea termenului de 3 ani, a avut ca punct de reper data emiterii certificatului de moștenitor legal).

Conform art. 74 din Codul civil în redacția din 26 decembrie 1964 (în vigoare pînă la data de 12.06.2003), termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani, iar în litigiile dintre organizațiile de stat, colhozuri și alte organizații cooperatiste și celelalte organizații obștești - de un an. Neexercitarea acestui drept în termenul stabilit de Lege are ca efect epuizarea acestuia, nefiind susceptibil de transmitere succesorală către moștenitori.

În al doilea rînd, eliberarea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 a fost realizată cu încălcarea legii.

Potrivit art. 581 din Codul civil din 1964, pentru a dobîndi succesiunea moștenitorul trebuie s-o accepte. O succesiune nu poate fi acceptată sub condiție sau cu rezerve. Se consideră, că moștenitorul a acceptat succesiunea, dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial al locului deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei. Actele arătate în prezentul articol trebuie să fie săvîrșite în curs de șase luni din ziua deschiderii succesiunii. Conform art. 562 din Codul civil din 1964, data deschiderii succesiunii este ziua morții celui ce a lăsat moștenirea. Termenul pentru acceptarea succesiunii, stabilit de articolul 581 din Cod, poate fi prelungit de către instanța de judecată, dacă aceasta găsește, că el a fost scăpat din motive întemeiate.

Mai mult, Șpac Dumitru a decedat în anul 1970, iar certificatul de moștenitor legal a fost eliberat la 16 decembrie 1993. Prin urmare, Șpac Eugen pentru a-l moșteni pe tatăl său Șpac Dumitru trebuia să depună o cerere în instanța de judecată în condițiile stabilite de art. 244 alin. (1) și art. 246 alin. (7) din Codul de procedură civilă din 26 decembrie 1964 pentru acceptarea succesiuni.

Consideră că acceptarea succesiunii la notar cu omiterea termenului de 6 luni de la deschiderea succesiuni (de la decesul lui Șpac Dumitru pînă la emiterea certificatului de moștenitor legal au trecut aproximativ 23 de ani), în lipsa unei

hotărâri judecătorești de acceptare a succesiunii, constituie o încălcare a dispozițiilor legale, fapt ce presupune anularea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993.

Mențiunea instanței de apel conținută în partea motivată a hotărârii judecătorești, precum că atât Ministerul Finanțelor cât și Consiliul Raional Călărași nu au prezentat probe care să demonstreze că Șpac Eugen a omis termenul de acceptare a succesiunii, este neîntemeiată și neînțeleasă, în condițiile în care la eliberarea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993, notarul nu face trimitere la careva acte care ar confirma intrarea în posesie din simplu fapt că aceasta nu a avut loc. Or, cum poți accepta succesiunea prin intrarea în posesie a unor bunuri care pretinzi că au fost confiscate și pe care nu le deții. Mai mult ca atât, nici în cererea de chemare în judecată, nici pe parcursul examinării cauzei, partea reclamantă nu a invocat și prezentat o hotărâre judecătorească de prelungirea termenului de acceptarea succesiunii.

La 26 august 2015, Consiliul raional Călărași a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărâri primei instanțe în partea respingerii acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului Consiliul raional Călărași a indicat că în prezentul proces averea succesorală pentru care a fost eliberat certificatele testamentare constituie dreptul de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992 restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în alt orice alt mod din posesie, sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații ce revin lui Șpac Dumitru.

Pentru a combate raționamentele regăsite în actele de dispoziție ale instanței de apel menționează următoarele argumente.

Eliberarea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993, emis de notarul Antini F.V., a fost realizată cu încălcarea Legii.

Potrivit art. 581 din Codul civil din an. 1964, pentru a dobîndi succesiunea moștenitorul trebuie s-o accepte. O succesiune nu poate fi acceptată sub condiție sau cu rezerve. Se consideră că moștenitorul a acceptat succesiunea dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei.

Actele arătate în art. 581 Codul civil trebuie să fie săvîrșite în curs de șase luni din ziua deschiderii succesiunii.

Conform art. 562 Codul civil din 1964 data deschiderii succesiunii este ziua morții celui ce a lăsat moștenirea. Șpac Dumitru a decedat în anul 1970, iar notarul a eliberat certificatul de moștenitor legal la data de 16 decembrie 1993, după expirarea termenului de 6 luni de la deschiderea succesiunii (de la decesul lui Șpac Dumitru și pînă la emiterea certificatului de moștenitor legal au trecut aproximativ 23 ani) și nu a ținut cont, că repunerea în termenul de acceptare a succesiunii se face doar prin intermediul instanței de judecată.

La fel, consideră că în mod neîntemeiat a fost respinsă și solicitarea Consiliului raional Călărași de anulare a certificatului de moștenitor legal din 23 octombrie 2010 emis de către notarul public Valentina Boldurescu. În acest sens, menționează faptul că din materialele dosarului reiese că notarul contrar art. 581 din Codul civil al Republicii Moldova din 1964, a eliberat certificatul de

moștenitor legal după expirarea termenului de 6 luni de la data deschiderii succesiunii, care a fost la data de 25 martie 1999, data decesului lui Șpac Evgheni.

Mai reține că certificatul de moștenitor legal, care a fost emis după 11 ani de la decesul lui Șpac Evgheni, notarul 1-a eliberat în lipsa unei hotărâri judecătorești de acceptare a succesiunii.

Suplimentar menționează că în art. 58 lit. b) din Legea nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat este stabilit expres, fără careva derogări, faptul că notarul refuză de a deschide procedura succesoră dacă declarația de acceptare a succesiunii a fost depusă după expirarea termenului stabilit de legislație.

Totodată, la etapa examinării posibilității de eliberare a certificatului de moștenitor legal urma a se reține, că în conformitate cu art. 566 din Codul civil din 1964 în calitate de moștenitor legal de clasa I figura nu doar soția defunctului, ci și fiica acestuia Dedin Olga. Astfel pentru aceste motive instanțele de judecată urmau să admită acțiunea și în partea anulării certificatului de moștenitor testamentar eliberat la 23 octombrie 2010.

Tot la 26 august 2015, Consiliul raional Călărași a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului declarat de către Olga Dedin.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Prin scrisoarea din 08 octombrie 2012, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților copia deciziei din 13 septembrie 2012, iar la 03 decembrie 2012, în termenul prevăzut de lege, Ministrul Finanțelor a depus cererea de recurs.

În conformitate cu art.440 alin.(2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 24 iulie 2013 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art.444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

Pe parcursul judecării pricinii s-a stabilit că Olga Dedin s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva Consiliului raional Călărași, Comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice, intervenientul accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la compensarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice a bunelor săi în mărime de 500000 lei.

La rîndul său, Consiliul raional Călărași a depus acțiune reconvențională împotriva Olgăi Dedin, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor prin care a solicitat declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni, a certificatului de moștenitor legal din 23 martie 2010 emis de notarul Valentina Boldurescu, și a certificatului de moștenitor testamentar din 06 mai 2013 emis de notarul Valentina Boldurescu, motivînd că aceste documente juridice au fost întocmite cu abateri de la legislație.

Fiind investită cu judecarea pricinii în fond, prima instanță a concluzionat asupra netemeinicii acțiunii inițiale a Olgăi Dedin respingînd-o ca fiind neîntemeiată, deoarece actele pricinii denotă faptul că tatăl reclamatei Evghenii Șpac a primit compensația pentru averea confiscată în urma reabilitării politice a

părinților săi, bunei reclamantei Olga Dedin. Iar acțiunea reconvențională a considerată întemeiată, admitînd-o parțial, anulînd parțial certificatul de moștenitor testamentar din 16 mai 2013 emis de notarul Valentina Boldurescu, în partea ce vizează dreptul Olgăi Dedin de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații, motivînd în acest sens că notarul a testat bunuri personale, nepatrimoniale Olgăi Dedin, fapt contrar prevederilor legale.

Instanța de apel, respingînd apelurile declarate a fost de acord cu soluția pronunțată de prima instanță.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că atît instanța de apel cît și prima instanță a examinat litigiul cu aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural.

Conform art. 1449 alin. (1) Codul civil, testamentul este un act juridic solemn, unilateral, revocabil și personal prin care testatorul dispune cu titlu gratuit, pentru momentul încetării sale din viață, de toate bunurile sale sau de o parte din ele.

Conform art. 1556 Codul civil, persoanele recunoscute ca moștenitori pot cere notarului de la locul deschiderii succesiunii eliberarea certificatului de moștenitor.

Conform certificatului de moștenitor testamentar nr. 6500 din 13 iunie 2011 emis de către notarul public Valentina Boldurescu și înregistrat la OCT la data de 13 iunie 2011, se certifică faptul că potrivit testamentului cu nr. de înregistrare 3419 din 23 martie 2010 cet. Șpac Anna decedată la data de 13 iunie 2010, cu ultimul domiciliu în s. Peticeni, r-nul Călărași, i-a testat fiicei sale Dedin Olga, doar următoarele bunuri: - teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,0632 ha, număr cadastral 2544102.215; - teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,0873 ha, număr cadastral 2544105.076; - teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,0639 ha, număr cadastral 2544102.271; - teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,1611 ha, număr cadastral 2544105.143; - teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,4006 ha, număr cadastral 2544105.021; - teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,0554 ha, număr cadastral 2544102.327, situate în extravilanul com. Tuzara, r-nul Călărași, Republica Moldova (voL. I, f.d. 11)

La 16 mai 2013 notarul public Valentina Boldurescu i-a eliberat Olgăi Dedin un alt certificat de moștenitor testamentar cu nr. de înregistrare 5393 (voL. I, f.d. 63), prin care atestă faptul că fiind fiica decedatei Șpac Anna, reclamanta Dedin Olga este moștenitoarea bunurilor indicate în testamentul nr. 3419 din 23 martie 2010 - bunuri ce au fost prevăzute expres și în certificatul de moștenitor testamentar nr. 6500 din 13 iunie 2011.

Totodată prin certificatul de moștenitor testamentar nr. 5393 din 16 mai 2013 se indică faptul că averea succesorală pentru care s-a eliberat certificatul constituie: - dreptul de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații ce revin cet. Șpac Dumitru, decedat

la 20 noiembrie 1970, moștenitor al căruia a fost fiul decedatului Șpac Evghenii, care a acceptat moștenirea dar nu și-a legalizat drepturile succesoriale, decedat la data de 25 martie 1999, moștenitoarea a căreia a fost soția decedatului Șpac Anna, care a acceptat moștenirea dar nu și-a legalizat drepturile succesoriale reabilitat, confirmare prin adeverința de reabilitare nr.8/4-D-5, eliberată la 16 ianuarie 2013 de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Reieșind din cuprinsul certificatelor nominalizate mai sus este cert faptul că recurenta Olga Dedin este moștenitorul testamentar al mamei sale decedate Șpac Anna, în baza testamentului cu nr. de înregistrare 3419 din 23 martie 2010. Olga Dedin a moștenit doar bunurile precizate în testament și enumerate în certificatul de moștenitor testamentar nr. 6500 din 13 iunie 2011 emis de către notarul public Valentina Boldurescu și înregistrat la OCT la 13 iunie 2011, și anume 6 terenuri cu destinație agricolă situate în extravilanul com. Tuzara, r-nul Călărași, Republica Moldova.

Însă, dreptul de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații nu putea fi transmis în baza certificatului de moștenitor testamentar din 16 mai 2013, deoarece Șpac Evghenii și Șpac Anna nu-și legalizase drepturile succesoriale și nici nu aveau dreptul să-l transmită moștenitorilor. Totodată acest drept nu poate fi inclus în patrimoniul succesoral al decedatei Șpac Anna, deoarece este un drept care poartă caracter personal al cet. Șpac Evghenii, fapt confirmat și prin certificatul de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni, și care poate aparține doar dînsului, încetînd la decesul acestuia.

Conform art. 22 alin. (1) Codul familiei, bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sînt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

Conform art. 1446 Cod civil, în patrimoniul succesoral nu se includ drepturile și obligațiile patrimoniale care poartă caracter personal și care pot aparține doar celui ce a lăsat moștenirea și nici drepturile și obligațiile, prevăzute de contract sau de lege, care sînt valabile numai în timpul vieții celui ce a lăsat moștenirea și care încetează la decesul lui.

Astfel, instanța de recurs consideră că instanțele de judecată inferioare corect au apreciat că certificatul de moștenitor testamentar nr. 5393 din 16 mai 2013, certifică legal că Olga Dedin este moștenitorul mamei sale decedate Șpac Anna, în baza testamentului cu nr. de înregistrare 3419 din 23 martie 2010. Iar, dreptul de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații, nu constituie și nu poate constitui parte componentă a averii succesoriale pentru care s-a eliberat certificatul respectiv, deoarece este un drept personal al cet. Șpac Evghenii (tatăl reclamantei), precum ar fi dreptul la salariu, dreptul la pensie, dreptul la moștenire etc.

Prin urmare, temeinic și legal au concluzionat instanțele inferioare despre necesitatea anulării parțiale a certificatului de moștenitor testamentar din 16 mai

2013 emis de notarul Valentina Boldurescu, în partea ce vizează dreptul Olgăi Dedin de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații, ca fiind ilegal.

În partea pretenției cu privire la anularea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni și a certificatului de moștenitor legal din 23 martie 2010 emis de notarul Valentina Boldurescu se rețin următoarele.

Conform art. 581 Codul civil (redacția a. 1964), pentru a dobândi succesiunea moștenitorul trebuie să o accepte. O succesiune nu poate fi acceptată sub condiție sau cu rezerve. Se consideră, că moștenitorul a acceptat succesiunea, dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial al locului deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei.

Conform art. 35 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 „Cu privire la notariat”, notarul îndeplinește următoarele acte notariale: procedura succesorală notarială și eliberarea certificatului de moștenitor.

În baza art. 64 alin. (2) din Legea nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 „Cu privire la notariat”, certificatul de moștenitor se eliberează moștenitorilor care au acceptat succesiunea în modul stabilit de legislația civilă pe numele tuturor moștenitorilor sau, la dorința lor, fiecărui în parte.

Potrivit art. 1516 alin. (2) Codul civil, succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Conform art. 65 alin. (1) din Legea nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 „Cu privire la notariat”, la eliberarea certificatului de moștenitor legal sau testamentar, notarul verifică faptul decesului celui care a lăsat moștenirea, timpul și locul deschiderii succesiunii, raporturile de rudenie, existența testamentului, compunerea masei succesoriale și costul ei. Documentele justificative vor fi prezentate de moștenitori.

La 16 decembrie 1993 de către notarul Antoni a fost eliberat certificatul de moștenitor legal, potrivit căruia Șpac Evghenii este moștenitorul lui Șpac Dumitru decedat la data de 20 noiembrie 1970, iar bunurile succesoriale pentru care a fost eliberat certificatul constituie costul averii confiscate în vremea deportării decedatului în anul 1949 și apoi reabilitat, în sumă de 200 lei, din contul Bugetului local, conform Hotărîrii Comitetului executiv Călărași, nr. 10/04 din 22 septembrie 1993. (vol. I, f.d.4)

Conform certificatului de moștenitor legal nr. 3384 din 23 martie 2010 emis de către notarul public Valentina Boldurescu se atestă faptul că moștenitoarea averii cet. Șpac Evghenii, decedat la data de 25 martie 1999, este soția decedatului Șpac Anna, a.n. 17 iunie 1926. Averea succesorală pentru care s-a eliberat certificatul constituie 6 terenuri cu destinație agricolă situate în extravilanul s. Peticeni, corn. Tuzara, r-nul Călărași, Republica Moldova, (vol.I, f.d. 10).

În situația din speță notarii Antoni F.V. și Boldurescu V. au eliberat certificatele de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 și respectiv din 23 martie 2010, deoarece au fost suficiente acte ce atestă intrarea moștenitorilor în

posesiunea averii succesoriale necesare pentru procedura notarială. Chiar dacă a expirat termenul de 6 luni invocat de către reprezentantul Consiliului raional Călărași, notarul este în drept să elibereze certificatul de moștenitor și fără existența unei hotărâri judiciare cu condiția doar ca să fie suficiente documente corespunzătoare necesare pentru confirmarea în procedura notarială a faptului de intrare în posesiunea averii succesoriale.

Cererea de acceptare a unei succesiuni poate fi examinată de instanța de judecată numai în cazul în care organul ce efectuează acțiunile notariale nu este în drept să elibereze solicitantului certificatul de moștenitor din lipsa sau din insuficiența documentelor corespunzătoare necesare pentru confirmarea în procedura notarială a faptului de intrare (aderare) în posesiunea averii succesoriale. Astfel, nu era necesară existența unei hotărâri judiciare pentru a fi eliberate certificatele de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 și din 23 martie 2010.

Din considerentele expuse mai sus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că corect instanța de apel și prima instanță au respins acțiunea reconvențională în partea anularii certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni și a certificatului de moștenitor legal din 23 martie 2010 emis de notarul Valentina Boldurescu.

Mai mult, Colegiul civil consideră că dispunerea respingerii pretenției privind anularea certificatului de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni și a certificatului de moștenitor legal din 23 martie 2010 emis de notarul Valentina Boldurescu nu are nici o tangență, nu compensează și nici nu influențează cu nimic soarta cererii de chemare în judecată.

Nu pot fi reținute argumentele recurentului Ministerul Finanțelor că certificatele de moștenitor contestate puteau fi eliberate doar în baza unei hotărâri judecătorești. De asemenea instanța de recurs reține că alte temeuri de nulitate absolută a certificatelor notariale de către reprezentatul Consiliului raional nu au fost invocate și nici nu au fost stabilite pe parcursul examinării pricinii.

Totodată instanța de recurs reține că admiterea parțială a acțiunii reconvenționale și anularea parțială a certificatului de moștenitor testamentar din 16 mai 2013 emis de notarul Valentina Boldurescu, în partea ce vizează dreptul Olgăi Dedin de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații, exclude total admiterea acțiunii civile inițiale.

Conform pct. 5 lit. e) din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 627 din 05 iunie 2007, la cererea de restituire a bunurilor sau de compensare a valorii acestora urmează a fi anexate, în mod obligatoriu, următoarele documente: e) certificatul de moștenitor și actele ce confirmă starea de rudenie cu persoana supusă represiunii politice, dacă cererea este depusă de moștenitorii persoanei supuse represiunii politice.

Astfel, prezența certificatului de moștenitor este obligatorie. Lipsa acestui act duce la respingerea solicitării de restituire a valorii bunurilor confiscate în urma

represiunilor politice, motiv din care a și fost respinsă acțiunea inițială a Olgăi Dedin împotriva Consiliului Raional Călărași, Comisiei raionale pentru problemele victimelor represiunilor politice, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor, privind recuperarea valorii reale a bunurilor confiscate în urma represiunilor politice.

La fel, acțiunea inițială corect a fost respinsă ca fiind neîntemeiată din următoarele considerente.

Conform art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Conform art. 2 al Legii Legii 1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, victime ale represiunilor politice se consideră: persoanele care au avut de suferit de pe urma represiunilor politice arătate în articolul 1; persoanele asupra cărora au fost adoptate decizii de represiune politică, dar care au reușit să evite represiunile directe, inclusiv prin refugiu peste hotarele republicii; membrii familiei persoanelor supuse represiunilor, inclusiv copiii care s-au născut în locurile de represiune sau în drum spre ele, persoanele care au fost impuse sau nevoite să-și urmeze părinții, rudele, tutorii în exil ori la locul de deținere specială, sau rămase fără îngrijirea acestora, precum și copiii persoanelor executate în urma represiunilor politice.

Conform art. 12 al Legii nr. 1225/08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, cetățenilor Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

În cazul în care bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie în legătură cu represiunile politice nu pot fi restituite, valoarea acestora se recuperează prin achitarea de compensații, în baza cererii depuse de persoanele reabilitate sau de moștenitorii acestora.

Conform Adeverinței de reabilitare nr. 8/4 - D-5 din 16 ianuarie 2013 eliberată de vicepreședintele comisiei de reabilitare Eugeniu Ursu, cet. Șpac Dumitru Teodor, a.n. 1886, Șpac Anna Melentie, a.n. 1889, Șpac Eugeniu Dumitru (nu a fost deportat), a.n. 1930, au fost deportați la 06 iulie 1949 în baza Hotărârii Consiliului de Miniștri al R.S.S.M. din 28 iunie 1949 peste hotarele Republicii Moldova. Conform informației existente persoanele sus indicate s-au aflat în deportare de la 06 iulie 1949 pînă la 12 ianuarie 1956 în regiunea Kurgan. În conformitate cu Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 115 din 10 aprilie 1989 și în baza Legii nr. 1225/08.12.92 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, dîșii au fost reabilitați, (vol. I, f.d. 17)

Reieșind din prevederile și circumstanțele expuse mai sus instanța a stabilit că reclamanta Dedin Olga nu este victimă a represiunilor politice și nu cade sub incidența Legii nr. 1225/08.12.92 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Chiar și tatăl acesteia, Șpac Evghenii nu a fost deportat, fapt demonstrat prin actele anexate la dosar (vol. I, f.d. 17, vol. II f.d. 104, 137). Deci instanța reține că Șpac Dumitru și Șpac Anna (buneii reclamantei) au fost deportați, adică supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați. Fiul adoptiv al acestora Șpac Evghenii (tatăl reclamantei) nu a fost deportat, rămînînd să locuiască în s. Peticeni,

r-nul Călărași. Toată averea în privința căreia reclamanta solicită recuperare prin achitarea valorii bunurilor, a aparținut lui Șpac Dumitru - bunelul reclamantei, care a decedat la data de 20 noiembrie 1970. Moștenitorul acestuia a fost doar Șpac Evghenii, decedat la data de 25 martie 1999, fapt confirmat și prin certificatul de moștenitor legal din 16 decembrie 1993 emis de notarul Antoni F.V. (vol. I f.d. 4), care nu și-a legalizat drepturile succesoriale. Reclamanta Dedin Olga este doar moștenitor testamentar al mamei sale Șpac Anna - nora proprietarului bunurilor confiscate.

Analizînd cele precizate instanța de recurs reține că reclamanta nu are statut de succesori al victimei represiunilor politice stabilit în conformitate cu Legea nr. 1225 din 08 decembrie 1992, nefiind în drept să solicite restituirea valorii bunurilor ce au aparținut bunelului său, confiscate în urma represiunilor politice.

Art. 12¹ al Legii nr. 1225 din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, stabilește expres modul de examinare a cererilor de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora, „Cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prin achitarea de compensații sînt examinate de comisiile speciale create de autoritățile administrației publice locale a raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți, unității teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilite au domiciliat la momentul reprimării. Cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia și se examinează în termen de pînă la 6 luni din ziua depunerii.

Conform art. II din Legea nr. 186 din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, în privința cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripție pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedați, se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Potrivit art. IV al aceleiași Legi, Legea nr. 186 din 29.06.2006 intră în vigoare de la 1 ianuarie 2007.

Astfel cererile de restituire a bunurilor de care au fost deposedate victimele represiunilor politice trebuiau depuse pînă la data 01 ianuarie 2008.

Conform pct. 7 al Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 627 din 05.06.2007, cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în alt mod din posesie ori de compensare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înștiințării persoanelor supuse represiunilor despre reabilitarea acestora. În cazul expirării termenului de prescripție pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedați represați, se aplică prevederile articolului II din Legea nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Deși, tatăl reclamantei Șpac Evghenii în anul 1993 a solicitat prin cerere restituirea valorii bunurilor confiscate (vol. I, f.d. 60), fiind emisă Hotărîrea

Comitetului executiv Călărași nr. 10/04 din 22 septembrie 1993 prin care s-a dispus ca Șpac Evghenii să fie despăgubit (vol. I, f.d. 82-86), având în vedere Recomandarea nr. 60 cu privire la restituirea averii confiscate victimelor supuse represiunilor politice și faptul că pe parcursul examinării cauzei nu au fost prezente probe pertinente privind executarea hotărârii Comitetului Executiv, instanța reține că moștenitorul lui Șpac Dumitru ar fi putut să se adreseze cu o nouă cerere în noul termen oferit de lege, adică timp de un an de la data intrării în vigoare a Legii nr. 186 din 29 iunie 2006.

În cadrul examinării pricinii s-a stabilit că recurenta Olga Dedin a depus către comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice a Consiliului raional Călărași cererea privind restituirea bunurilor confiscate în urma represiunilor politice la data de 13 iunie 2013, adică peste termenul limită indicat în lege, în interiorul căruia ar fi putut să-și apere dreptul încălcat, iar depășirea termenului de un an prevăzut în Legea nr. 186 din 29 iunie 2006 duce la netemeinicia cererii de chemare în judecată. Totodată pe parcursul examinării cauzei civile nu au fost stabilite careva motive întemeiate de omitere a termenului legal respectiv.

Conform pct. 10 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară de aplicare a unor prevederi ale Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 35 din 24.10.2003, cererile depuse din motive întemeiate după expirarea termenului de 3 ani se examinează în fond cu restabilirea termenului.

În acest sens se reține că Comisia specializată a Consiliului raional Călărași a examinat cererea reclamantei fără repunerea și restabilirea termenului, iar în ședința de judecată reprezentantul pârâtului a precizat că Olga Dedin a depus cerere cu omiterea termenului legal, dar în cadrul examinării pricinii, în prima instanță și instanța de apel a solicitat respingerea acțiunii inițiale ca fiind neîntemeiată.

Mai mult, nu pot fi reținute argumentele recurente-reclamante precum că nu a cunoscut despre posibilitatea înaintării unei astfel de cereri și că adresându-se către diferite organe pentru a-i elibera diverse acte aceste îi refuzau eliberarea, recunoscându-le ca fiind o poziție de apărare, care însă nu poate constitui temei de admitere a acțiunii. Necunoașterea legislației în vigoare de asemenea nu constituie temei de a admite acțiunea.

Cît privește tardivitatea cererii invocată de către Consiliul raional Călărași, se reține că cererea de chemare în judecată a fost depusă în termen, adică timp de 30 de zile din data aducerii la cunoștință a deciziei comisiei specializate a Consiliului raional Călărași.

Conform pct. 5. al Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 627 din 05 iunie 2007, la cererea de restituire a bunurilor sau de compensare a valorii acestora urmează a fi anexate, în mod obligatoriu, următoarele documente: a) buletinul de identitate, care confirmă cetățenia Republicii Moldova; b) legitimația pentru acordarea înlesnirilor victimelor supuse represiunilor politice și ulterior reabilite; c) decizia de reabilitare adoptată de către autoritatea publică de resort; d) actele ce atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie,

eliberate de arhive și de alte instituții abilitate; e) certificatul de moștenitor și actele ce confirmă starea de rudenie cu persoana supusă represiunii politice, dacă cererea este depusă de moștenitorii persoanei supuse represiunii politice; f) certificatul eliberat de autoritățile administrației publice locale pe al căror teritoriu persoanele reabilitate își aveau domiciliul până a fi represate, ce confirmă că anterior persoanei respective nu i-au fost restituite bunurile sau compensată valoarea acestora; g) actele de evaluare a bunurilor, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii. În caz de necesitate, comisia este în drept să solicite și alte acte relevante pe care persoana le deține sau le poate obține suplimentar.

Conform răspunsului Arhivei Naționale nr. 4779 din 06 decembrie 2013, în fondurile arhivistice predate spre păstrarea Arhivei Naționale a Republicii Moldova, lipsesc informații referitor la confiscarea averii în anul 1949, deținute de către Șpac Dumitru și Șpac Evghenii (Eugeniu) în s. Peticeni, r. Călărași, (vol. II, f.d. 182).

Potrivit înștiințării din 11.01.1990 Ministerul Afacerilor Interne nu dispune de lista averii confiscate a lui Șpac Dumitru, (vol. I, f.d. 4, 87,136)

Totodată, la materialele cauzei lipsește legitimația pentru acordarea înlesnirilor victimelor supuse represiunilor politice și ulterior reabilitate și actele ce atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, eliberate de arhive și de alte instituții abilitate. Aceste acte sunt obligatorii fără de care este imposibilă admiterea pretenției de restituire a valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice.

Reieșind din cele expuse, Colegiul civil și de contencios administrativ conchide că instanțele de judecată corect au ajuns la concluzia privind respingerea acțiunii inițiale.

Totodată, nu poate fi reținut argumentul recurentei Olga Dedin cu privire la faptul că în hotărîrea Comitetului executiv raional Călărași din 22 septembrie 1993 nu se indică în ce valută s-a dispus achitarea compensației, deoarece, odată ce pct. 3 al hotărîrii Consiliului de Miniștri al RSS Moldovenesci nr. 151 din 24 mai 1989, stabilea că compensația pentru averea confiscată de la familia Șpac se calculează în ruble, este cert că prin suma de 200000 vizată în hotărîre era ruble.

Analizînd întregul material probator administrat în cauză, prin prisma criticilor invocate de către recurenți, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția instanțelor de judecată cu privire la admiterea acțiunii întemeiată și legală.

În aceste condiții, nu pot fi reținute argumentele recurenților precum că instanțele de judecată la examinarea pricinii nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii în fond și că au fost aplicate greșit normele de drept material, deoarece acestea sunt declarative, lipsite de suport legal și probatoriu cu atât mai mult că argumentele recurenților din recursurile depuse sunt similare celor expuse în cererile de apel și care au servit obiect de studiu și în instanța de apel.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că soluția dată de instanțele de judecată inferioare este legală și întemeiată, care au cercetat pertinent probele administrate la materialele pricinii și corect au soluționat litigiul dat.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că hotărîrea primei instanțe și decizia instanței de apel sunt întemeiate și legale, iar argumentele invocate de către recurenți sunt neîntemeiate, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se resping recursurile declarate de către Olga Dedin, Ministerul Finanțelor și Consiliul raional Călărași,

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2015, hotărîrea Judecătoriei Călărași din 16 decembrie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Olgăi Dedin împotriva Consiliului raional Călărași, Comisia raională pentru problemele victimelor represiunilor politice, intervenientul accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la compensarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice, și cererea reconvențională depusă de către Consiliul raional Călărași împotriva Olgăi Dedin, intervenienții accesorii Ministerul Finanțelor, notarii publici Valentina Boldurescu și Dragomir Angela cu privire la declararea nulității absolute a certificatelor de moștenitor,

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă

Iuliana Oprea

Sveatoslav Moldovan

Maria Ghervas

Ion Corolevschi